

REFERENCIES DE LA MUSICA A SABADELL SEGONS BOSCH I CARDELLACH

(II)

Per la transcripció Rafel Subirana i Ollé

El Dr. Antoni Bosch i Cardellach, l'any 1787, s'instal·lava a Sabadell, venint de la vila tarragonina de Bràfim, i al mateix dia d'arribada, 17 de desembre, començà a escriure periòdicament les seves importantíssimes Memòries de les quals hem recopilat totes aquelles referències que d'una manera o altra fan esment de la Música local, per tenir-ho així conjuntament aplegades per un millor coneixement correlatiu i estudi de comparacions amb altres esdeveniments i fets sabadellencs que poguem anar explicant en altres ocasions. Aquestes Memòries, acaben a l'any 1804, que per segona vegada, el doctor Bosch torna a Bràfim on resideix fins el 1822, que s'estableix definitivament a Sabadell, on havia de morir en 1829, i enterrat al cementiri del Taulí que, sepultat en un clot comú, com els morts humils, i gairabé es podria dir "dels desconeguts de la vila".

Com a contrast vergonyós de tantes contrarietats de la vida i de la pròpia humanitat, de l'esquelet del Dr. Antoni Bosch i Cardellach, no podem saber mai on hauran anat a parar els seus ossos, però, en canvi, la seva valuosa obra històrica, científica, humana i cultural, és quedaria per sempre reconeguda en els annals honorífics de Sabadell.

30 juny 1788. Pel motiu d'uns esputs de sang, havia deixat d'ésser escolà de la Comunitat, el fill de Francesc Fontanet, i també per estar quelcom malalt, un altra escolà fill de Jaume Brujas, doncs digueren que pel motiu de tinguer de manxar l'orgue, el qual era de molt fatiga i raó d'haver perdut la salut. Durant un temps no hi hagué escolans per manxar l'orgue ni tampoc organista. L'Ajuntament presentà un home per manxar, però la Comunitat no l'acceptà, fins que posats bons els escolans, s'avingueren a tornar a manxar l'orgue.

5 juliol 1788. Començaren els P.P. Caputxins un molt solemne Novenari i a l'últim dia es feu una gran festa amb música. A més dels músics, es convidaren altres persones respectables de la vila, i en el refetori és formà una molt bulliciosa orquestra, i en el terradet del convent es feren, inclús, ballades. A la una de la nit quan amb la pomposa música anaren pels corredors del convent, i al final, amb la mateixa música, acompanyaren tots els convidats a llurs cases.

12 juliol 1789. En el convent dels P.P. Caputxins, es celebrà la festa al B. Brindis en música, però ja no amb la solemnitat de l'any passat.

27 desembre 1789. A l'església dels P.P. Caputxins, cantà solemne missa el P. Alexandre de Sabadell, abans nomenat Soler. Hi hagué molta música, sermó i gran refetori.

14 febrer 1790. Havent passat contes la Junta Benèfica, determinà que del sobrant de 270 lliures, es fes alguna cosa d'utilitat pública, i s'acordà que es comprassin instruments per ensenyar a les criatures la solfa, atenent ésser un ram dels més proporcionats pels minyons. El restant s'aplicaria en una vidriera i un cancell per l'església.

25 febrer 1790. El Reverent Josep Puiggener i Antón Duran, pagès, anaren a Barcelona junt amb el Sr. Josep Arderiu, organista, per comprar els instruments determinats per la Junta Benèfica. Els instruments que compraren foren: un contra baix, un fogot, dos oboès i dues trompetes. Eren instruments nous i construïts per mestres acreditats. El preu pujà fins 130 lliures, i es diu que foren econòmics atesa llur qualitat.

21 març 1790. Era el tercer diumenge i en la processó de Minerva, després de l'ofici, començaren els nois a tocar oboès i el baix. Abans, anys enrera, ja es feia, com també anar a tocar en els combregars. Els músics eren de les cobles, homes grans, que el Comú considera francs de personals bagatges i allotjaments. Per algú fet o corregut entre ells sobre si tocava un o altre, s'han quedat ells amb aquesta gràcia i amb els instruments, que eren tres xirimies i un socaputxo, amb llurs cases, no havent gens quedat l'Ajuntament d'aquest particular.

22 març 1790. En aquest dia els dos immediats, es feren les 40 hores, durant les quals, algunes persones convingueren assistir a les grades

del presbiteri amb una atxa encesa. El concurs fou concorregut per tota classe de gent, i més al tercer dia. En dites funcions i a costa d'alguns devots, en el presbiteri, hi havia música solemne i molt proporcionada des de la una del migdia fins a les tres, i de les cinc a les sis de la tarda. El Sr. Organista volgué del seu moviment, ésser acompanyat dels seus deixebles per fer millor obsequi al Santíssim Sagrament.

6 abril 1790. Com no es pogué celebrar el seu dia la festa de Sant Tomàs, es feu avuf en diversos actes religiosos, i al final, també hi hagué música.

14 maig 1790. L'organista Josep Arderius, entregà un Memorial a l'Ajuntament despedint-se del seu càrrec per passar al Monestir de Sant Cugat del Vallès.

16 maig 1790. Havia dit l'organista Arderis que marxava de Sabadell per el poc que cobrava, que no passava de 117 lliures. Digué que si el sou fos augmentat fins a 140 lliures, es quedaria. L'Ajuntament pensà que junt amb les Cofraries podrien augmentar la renda, oferint a favor de l'organista alguna cosa, però obligant-se ell a celebrar amb música i els seus deixebles la festa i processó del patró de la Cofraria. L'Ajuntament reuní a tots els Administradors de Cofraries per tal que ells ho proposessin els seus confreres. Així es feu, i encara que la major part de les Cofraries a disgust d'alguns i amb el beneplàcit de molts oferiren alguna cosa, no obstant no pogué arribar-se a aquella quantitat.

25 maig 1790. Quatre traginers pertanyent a la Cofraria de Sant Antoni, requesten en els seus Administradors referent a la renta 3 lliures que a pluralitat de vots en junta de la Cofraria legalment plena ajuntada, havien ofert a l'organista Arderius. Aquets traginers eren íntims del partit de Xerevia i del Notari i altres, el qual es pot presumir que dit organista no plaia per ésser amic dels oponents.

27 maig 1790. Es feu l'acta de renúncia de l'organista d'aquesta església, Josep Arderius, per passar a la de Sant Cugat. Després, l'Ajuntament, atesa les bones informacions de veu grossa, orgue regular i habilitat d'instruments del Sr. Josep Marinello, escolà de Montserrat, prenent, de comú consentiment s'avisà a dit senyor que se l'hi donava al càrrec d'organista.

1 juny 1790. El dia antecedent es feu inventari de tots els papers i instruments de solfa. En el dia present entrà el Sr. Marinello i l'Ajuntament l'acompanyà a l'estudi de solfa, i l'exortà referent la manera de comportar-se en tots els músics congregats i convocats per l'Ajuntament, i que tothom el reconegués com a Mestre. La Comunitat ho admeté igualment, començant després a percebre totala distribució, cosa que mai s'havia fet amb el seu antecessor, davant els altres esperar més de dos anys a cobrar-la. No s'entengué el que havia determinat les Cofraries que ho degués percebre si no al passat. En aquest mateix dia marxà el senyor Arderius havent quedat molt complert i honorós en el seu càrrec i sortida de la vila, havent-se guanyat el mèrit quasi de resucitar la solfa que estava totalment perduda i poc recordada, sigui per l'ignorància dels Mestres o per la incúria d'aquells que havien tingut de vigilar-ho.

6 gener 1791. Uns aficionats presentaren un Memorial a l'Ajuntament per què els concedís alguns instruments pels intermedis de la comèdia "La gitana de Memphis" que volien representar. Es concedí la petició. En el Memorial demanaven els instruments en la condició que pagats els "gastos", emplearien a l'església el sobrant de vuit diners.

5 març 1791. En aquest dia, els casats han pres les ballades amb una major serietat i dessència que els fadrins en anys anteriors.

11 abril 1791. Es començaren a fer les quaranta hores, però es feren senzillament, sense atxes, sense música, etc.

10 juliol 1791. Els Caputxins feren solemne ofici amb música i sermó al B. Brindis, brindant-se en el refetori amb vuit tripes, tres frexures, dotze peus i cinc lliures de carn de moltó, a més de l'ordinari, no nint els músics per convidats, si no sols algú devot.

Maig 1791. Referent l'organista s'interessà l'Ajuntament presentant un Memorial a S. Illma. suplicant que en la execció i aprovació de la Rnt. Comunitat de l'església feta per l'Illm. Alonso Coloma, bisbe de Barcelona amb acte de visita el dia 7 de desembre de 1602, en el cap. 33 de les Constitucions, es manà que els organistes fòssin admesos a totes les distribucions i altres guanys de l'església, això si es prevere igual els Beneficiats Pbres. i si fos diaca o sots diaca o derque simple tonsurat, anant però vestit amb hàbits clericals, guanyi igual els Beneficiats no preveres, però si és casat o vidu o home laic, no sigui admès en guanys de l'església. Que, a més d'això, sempre en les fundacions se funda per la plaça de l'organista. Que també la Comunitat els fa participants de la plaça de l'infermeria, i que sempre fins al present s'ha reputat l'ofici d'organista com un títol en que s'han ordenat tots. En l'ocasió present, se l'hi deia que tota la vida clamava perquè s'ordenés Josep Marinell, organista actual atenet que era subjecte de qualitats relevants per les seves bones costums, aplicació, habilitat i veu, que en el present es necessari en un "chor" en què la major part dels individus o per l'edat o pel defecte natural de la veu, està sumament necessitat d'ella. I com que la vila sempre ha florit per la solfa com ho acrediten el mestre de capella de Toledo, organistes de Montserrat, Guadalupe, Sant Geróni de la Murtra i altres que actualment obtenen llocs en aquest particular o be que han ajudat a altres, i per tot això es demanava que S. Illma. ordenar a dit Marinell. Aquesta representació humil respongué S. Illm. de paraula que tenia ordre absoluta de la Real Càmera de 1760 per no fer-ho, a més d'alta que se li havia comunicat referent a l'organista de Mataró que pretenia ordenar-se amb majors motius que l'actual de Sabadell: a més que els organistes regularment són faltats d'aquelles qualitats necessàries a un sacerdot, i que això era conveniència de la vila al no perpetuar-lo per què sí s'inhabilitava sempre el podrien despatxar. No obstant això, a la menor representació del mateix organista, en contingent l'hi donà tonsura aquí mateix, i li concedí lucrar les distribucions que encara no participava per obstacles de la Rnt. Comunitat.

7 desembre 1791. En Cabanes havia enmenlevat 50 lliures al Clavarí per adobar l'orgue, l'hi deixà un rebut, i com Cabanes no pagava per què no se l'hi demanava, l'enviaren a buscar i al ensenyar-li el rebut, pagà de comptat.

6 gener 1792. Alguns devots de la tertúlia i "catxo" de la casa Ferreol Pericay, començaren la devoció de fer cantar tots els dies de la festa del Rosari amb orgue o música i plàtiques en l'explicació dels misteris.

19 febrer 1792. En aquest dia i els dos següents de Carnestoltes, al vespre, en lloc de ballar molt desordenat com es feia a la plaça pública, es celebrà a l'església parroquial una devota funció.

6 juny 1792. S'acabà d'adobar l'orgue que es trobava molt desbaratat, i es confia per adobar-lo a un "saboyano" dit Josep Vandunneghem, que el va desmontar tot i tornar a muntar, però es veu clar que l'habilitat que tenia era només per afinar, doncs no feu altra cosa de profit. En aquesta ocasió es va treure la màquina que hi anaven les manxes, i l'experiència ensenyà que no era tan útil la màquina com s'havia cregut. També es treieren les manxes del seu apositet immediat al chor, i es posàren alçades sobre dit apositet des de on es tiren i s'alcen en cordes com es feia abans. El tracte tingut amb Josep Vandunneghem, fou en nom d'aquets (de la parròquia?) però al Comú pagà prop de 30 lliures i el que valia la feina del fuster, el manyà i el mestre de cases que quasi fou altre tant. L'organista feu concert per 70 lliures.

3 gener 1793. Per aquest temps, l'Ajuntament intentà augmentar el salari del Magisteri de primeres lletres i solfa, no essent suficient dels Propis, pensà posar un arbitre sobre la carn.

29 abril 1793. A l'enterrament del bisbe Carolus de la Cropte de Chanterac, hi va anar la Capella de Música, cantant amb la Rnt. Comunitat. Era també bisbe d'Alet.

29 setembre 1793. Cantà missa el P. Fr. Manuel de Sabadell, abans Juncà. L'ofici fou solemne amb música i sermó, que predicà el P. Sublector Fr. Francesc de Sabadell, abans Argemí.

24 desembre 1793. El Rnt. Josep Rifós demanà ésser admès a la Comunitat. Fou examinat de solfa i quedà malament. Se li respongué que seria admès en la condició de tornar-lo a examinar i llibertat d'admetre'l quan no fos hàbil, com el Rnt. Casals, cosa que ell no volgué, i d'acé endavant ja no féu cap més petició.

25 gener 1794. Es feren unes festes religioses a honor del Regiment d'Espanya que estava establert aquí Sabadell. La funció de la tarda fou de cantar una Salve amb música i entonada per un caputxí. En el dia següent, també hi hagué ofici cantat en música.

27 gener 1794. Continuen les festes del Regiment. Per aquestes celebracions diuen que s'havien de gastar 60 lliures que donarien els Caputxins, i es suposa que encara els en quedarien unes 40 lliures, doncs la música va ésser pobra; poca i dolenta.

24 març 1794. Cantà missa a l'església parroquial el P. Fra. Francesc Montblanc, fill del doctor local Montblanch. Hi hagué un ofici solemne amb orgue. Assistiren parents i amics que foren convidats amb xocolata.

8 febrer 1795. En el dia antecedent s'acabà un molt solemne Novenari que en gran "aparato" i música feren alguns devots concurrents a casa de Feliu Torres, sastre, i captant per l'església a honor de Sant Narcís per què ens guardi dels francesos. En el dia present, fou de gràcies amb ofici i processó i música, el vespre sermó del P. Sublector Fra. Francesc Argemir, caputxí.

15, 16 i 17 febrer 1795. En aquets tres dies de Carnestoltes, no hi hagué cap senyal de bullici ni de dia ni de nit, a excepció de l'últim dia que es celebraren dos migs saraus.

16 abril 1795. Arribà la tropa de Dragons de Numància amb qualsevol tota la Plana Major i 15 oficials, músics i uns 60 soldats i moltes dones.

20 abril 1795. Els capellans es negaren anar als combregars, i només en els que són de caràcter senzill, amb prou feines hi va l'organista.

12 maig 1795. Josep Marinell, organista. En una missa d'aniversari en sufragi del Dr. Montblanc, entre altres particularitats, començà la cerimònia en baixons i contrabaix i veus molt fines i exquisides que s'enviaren a buscar de Terrassa.

13 juny 1795. Els administradors de Sant Antoni feren tota la festa de Completes, ofici, processó amb música, com l'any passat. Volgueren a la processó un "villancico" a la Placeta de la Font del carrer de Manresa, a més dels dos acostumats a la plaça amb totes les processons amb música. Durant dita processó, es parà la música per cantar el "villancico" no obstant l'oposició del Rnd. Miquel Busqueta, que manà en altres veus que passés endavant la comitiva. Però agraviada la Rnt. Comunitat de tot això, digueren a l'organista que de incidir en altra semblant delicta, quedaria tres dies sense distribució. Els Administradors quedaren resentits i ja no volgueren fer cantar l'aniversari general amb música com l'any antecedent en el dia després del Novenari, i que dits Rnts. s'havien tatxat un sou més pel motiu del treball del "villancico" sobre del sou que tenien, i demanaren el compte per estès.

23 juny 1795. El Rnt. Miquel Pagés demanà a la Rnt. Comunitat ésser admès i examinat lleugerament de cant plà, i per un sol examinador com l'organista. El Sr. Rector diguè que només se li preguntés el que el pretendent ja sabia. Segurament el Sr. Rector se n'interessava de tenir-lo per la falta que hi havia de vicaris.

30 juliol 1795. En una casa hi havia un oficial detingut, però hi vivien també un altra oficial i 10 soldats, i s'hi feien grans saraus, serenates i "bulles" en la pròpia estada.

24 setembre 1795. A les tres de la tarda començà la processó dels Caputxins en la qual, a més de molts altres seguiments, hi anava la capella en 10 músics i el propi mestre de capella. Acabada la funció, els frares es retiraren, i aleshores els músics sonaren una obertura i després anàren a berenar al convent. A l'endemà, dia 25, estant present "Nostromo", els músics anaven tocant alguna altra obertura. Esmorzaren i soparen amb els Caputxins i amb porrona oberta tot el dia. Guanyàren 6 lliures i mitja cada un, i entre 4 i 3 lliures, 18 sous i 9 diners en tot el temps.

5 octubre 1795. Vinguèren de Cerdanya 1.070 homes del Regiment de Saboya i la Plana Major en música bona, capellà, cirugià i més de 40 oficials. S'allotjaren per les cases fins el dia 7 que marxaren.

9 octubre 1795. Els sargents del Regiment de Calatrava arribats ahir, feren celebrar una solemne missa i música i sermó en els Caputxins, en acció de gràcies, per què en totes les campanyes contra França, cap d'ells no havia mort ni quedat presoner.

14 octubre 1795. Cantà l'Epístola el Rnd. Josep Marinell, organista que no havia pogut abans ordenar-se per no voler ordenar sofistes el Bisbe difunt, i ara el Bisbe actual ja és admet, i en atenció d'haver-hi Ordres generals i per l'universal gràcia per tothom, encara que en algun "empenyo", quedà be dit Marinell dels examens, no sabent ni repetir de memòria alguna lliçó dels Sants Nous i algunes preguntes d'Ordres.